

Målnummer:	5185-01	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2003-06-16		
Rubrik:	Förvaltningen av ett företags likviditetsreserv, placerad i marknadsnoterade aktier, har inte ansetts utgöra värdepappersrörelse. Eftertaxering 1995 för inkomst.		
Lagrum:	2 § 1 mom., 3 § 1 mom. och 27 § lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt		
Rättsfall:	• RÅ 1986 ref. 53• RÅ 1988 ref. 45• RÅ 1997 ref. 5• RÅ 2002 ref. 52		

REFERAT

Skattemyndigheten höjde genom beslut om eftertaxering Göteborgs-Postens Nya AB:s (bolagets) inkomst av näringsverksamhet med 1 262 236 kr avseende för lågt redovisad vinst vid avyttring av aktier. Skattemyndigheten ansåg att bolagets köp och försäljning av aktier utgjorde värdepappersrörelse och beräknade därför den skattepliktiga vinsten i enlighet med reglerna för inkomst av näringsverksamhet.

Bolaget överklagade och yrkade att skattemyndighetens beslut skulle undanröjas. Till stöd härför anförde bolaget bl.a. följande. Det har aldrig funnits någon önskan att placeringen av överlikviditeten skulle medföra att bolaget bedrev yrkesmässig värdepappersrörelse. När det gäller ett företag av bolagets storlek kan inte enbart en placering av överlikviditet konstituera en värdepappersrörelse. Det torde krävas ytterligare åtgärder för att en värdepappersrörelse skall anses ha uppkommit. Exempel på sådana åtgärder kan vara att ett företag genom en aktiv egen finansförvaltning startar upp en internbank. En annan sådan åtgärd kan vara att man i koncernen bildar ett finansbolag som skall syssla med handel av värdepapper. Alla dessa åtgärder visar att det är en varaktig satsning och då är det en yrkesmässig värdepappersrörelse. I bolagets fall visar placeringen av överlikviditeten hos Alfred Berg Asset Management AB (Alfred Berg) att det inte är fråga om någon aktiv finansförvaltning. Det är inte heller ett tecken på att det är en varaktig inriktning, eftersom bolaget när som helst kan avyttra samtliga aktier utan att behöva stå för kostnader för övertalig personal och kontorsutrymmen. Att syftet inte har varit att bedriva värdepappersrörelse framgår också av att man inte ändrat sin bolagsordning. Genom placeringen hos Alfred Berg hade bolaget möjligheten att avsluta verksamheten utan onödiga kostnader. Aktieportföljen har också under åren 1995 - 1996 i stort sett avvecklats eftersom överlikviditeten har behövts i rörelsen. Ytterligare en omständighet som måste beaktas är naturligtvis överlikviditetens storlek i förhållande till företagets omsättning. I bolagets fall överstiger omsättningen en miljard kr. Det måste då vara möjligt att placera överlikviditeten i exempelvis aktier eller i räntebärande värdepapper utan att bolaget därmed skall anses bedriva värdepappersrörelse. En överlikviditet i tidningsrörelsen som under några år uppgått till 15 - 20 miljoner kr i förhållande till en omsättning om en miljard kr kan inte medföra att placeringen hos Alfred Berg skall konstituera en värdepappersrörelse. Skattemyndigheten har i sitt omprövningsbeslut inte beaktat denna omständighet. Alfred Berg bedriver yrkesmässig rådgivning när det gäller placering av värdepapper. Denna yrkesmässighet när det gäller rådgivning kan emellertid inte medföra att deras kunder automatiskt skall anses bedriva

värdepappersrörelse. Kravet på självständighet kan inte anses vara uppfyllt. Sammanfattningsvis är rekvisiten för att det skall anses som en yrkesmässig värdepappersrörelse inte uppfyllda. Bolaget gjorde vidare gällande att förutsättningar för eftertaxering inte förelåg.

Skattemyndigheten omprövade sitt beslut utan att ändra det och överlämnade handlingarna i ärendet till länsrätten.

Länsrätten i Göteborg (1999-02-26, ordförande Sanner) yttrade: Till intäkt av kapital räknas enligt 3 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, SIL, löpande avkastning, vinster och annan intäkt som härrör från egendom, i den mån intäkten inte är att hänföra till näringsverksamhet. Till intäkt av kapital hör bl.a. vinst (realisationsvinst) vid icke yrkesmässig avyttring av tillgångar. Distinktionen har sin största betydelse för att reglera beskattningen av fysiska personer. Såvitt gäller juridiska personer hänförs inkomster av alla slag till intäkt av näringsverksamhet, men inkomstberäkningen sker - till den del den avser vad som skall hänföras till realisationsvinst - enligt i stort sett samma ordning som för fysiska personer. Eftersom realisationsvinstberäkningen för den skattskyldiges del är förmånligare enligt reglerna för inkomst av kapital än för inkomst av näringsverksamhet har begreppet realisationsvinst därför betydelse även för juridiska personer. - Av utredningen i målet framgår bl.a. följande. Bolaget har sedan 1991, vid sidan av tidningsrörelsen, i stället för inlåning i bank placerat delar av sin överlikviditet i värdepapper. Detta har skett genom Alfred Berg. Omsättningen av värdepapper har under 1994 uppgått till 15,2 miljoner kr och antalet transaktioner har av skattemyndigheten uppskattats till cirka 150 stycken. Bolaget har inte invänt mot nämnda uppskattning. Fråga i målet är om den av bolaget bedrivna värdepappershandeln kan anses ha utgjorts av yrkesmässig verksamhet, i sådant fall innebärande att den skattepliktiga vinsten skall beräknas i enlighet med reglerna för inkomst av näringsverksamhet och inte för kapital. Länsrätten gör härvidlag följande bedömning. - Den aktuella värdepappershandeln har, såsom framgår av utredningen, bedrivits regelbundet under flera år och omsättningen har varit betydande med ett stort antal transaktioner. Värdepappershandeln framstår därför inte som förvaltning av ägarens förmögenhet utan som en genom kortfristiga aktieaffärer yrkesmässigt bedrivna verksamhet (se RÅ 1988 ref. 45). Vid denna bedömning torde värdepappershanteringen storlek i relation till bolagets ordinarie verksamhet sakna betydelse. Inte heller det förhållandet att bolaget sagt sig ha möjlighet att vid behov avsluta värdepappershandeln torde ha någon avgörande betydelse. Eftersom länsrätten således finner att den av bolaget bedrivna värdepappershandeln består i yrkesmässig verksamhet skall den skattepliktiga vinsten beräknas i enlighet med reglerna för inkomstslaget näringsverksamhet och inte för kapital. - Vidare fann länsrätten på anförda skäl att förutsättning för eftertaxering förelåg. - Länsrätten avslag överklagandet.

Hos kammarrätten fullföljde bolaget sin talan och åberopade vad som tidigare anförts samt tillade följande. Länsrätten har i sina domskäl hänvisat till RÅ 1988 ref. 45. Detta rättsfall saknar helt relevans i förevarande mål. För bolaget är tidningsrörelsen helt dominerande med en omsättning på drygt en miljard kr medan aktieomsättningen uppgår till 15 miljoner kr. Först om bolaget bildat ett dotterföretag och överfört medlen till detta hade rättsfallet varit relevant. Placeringen av överskottslikviditet hos Alfred Berg får därför ses som förvaltning av ägarens förmögenhet. Orsaken till att antalet försäljningar 1994 uppgick till 85 stycken beror på ändrade skatteregler. Under 1994 var fortfarande endast hälften av realisationsvinsten på aktier, som var anläggningstillgångar, skattepliktig. Att Alfred Berg som professionell förvaltare passade på att realisera vinster på aktier när skattereglerna var fördelaktiga medför inte automatiskt att bolaget skall anses bedriva värdepappersrörelse.

Skattemyndigheten bestred bifall till överklagandet.

Kammarrätten i Göteborg (2001-06-05, Edström, Österlin, referent, Lindwall)

yttrade: Även med beaktande av det bolaget numera anförst instämmer kammarrätten i länsrättens bedömning och ändrar därför inte den överklagade domen.

Bolaget överklagade kammarrättens dom och yrkade att Regeringsrätten skulle undanröja eftertaxeringen avseende inkomster av värdepappersrörelse under år 1994. Grunden härför var att bolaget inte hade bedrivit värdepappersrörelse och att beskattningen av vinsten vid avyttring av aktier under nämnda år således skulle ske i enlighet med bestämmelserna för inkomst av kapital. Till stöd för sin talan anförde bolaget i huvudsak följande. Det måste vara möjligt för ett företag att tillfälligt placera "överlikviditet" i exempelvis värdepapper och räntebärande papper utan att företaget därmed skall anses bedriva värdepappersrörelse. Bolaget har inte haft för avsikt att bedriva sådan rörelse. Det framgår bl.a. av att bolagsordningen inte ändrats. Ytterligare en omständighet som visar att bolaget inte avsett att bedriva värdepappersrörelse är att man inte byggt upp någon egen kompetens för att bedriva sådan rörelse. Bolaget har i stället uppdragit åt Alfred Berg att förvalta bolagets tillfälliga "överlikviditet". Uppdraget var att, inom ramen för det risktagande som bolaget angett i sina riktlinjer för placeringsverksamheten, förvalta tillgångarna så att högsta möjliga avkastning uppnåddes. Bolaget har inte haft något inflytande på i vilken omfattning aktierna omsattes. Vid förvaltning av aktier sker omplaceringar för att få så hög avkastning som möjligt. Det behövs inte medföra att man därmed automatiskt skall anses bedriva värdepappersrörelse. När bolaget gav förvaltningsuppdraget var syftet att uppnå en högre avkastning på de likvida medlen än vanlig bankränta. Den omständigheten att försäljningar under år 1994 skedde vid 85 tillfällen kan delvis förklaras av att skattereglerna ändrades så att endast hälften av realisationsvinsten på aktier som var anläggningstillgångar var skattepliktig det året.

Prövningstillstånd meddelades.

Riksskatteverket bestred bolagets ändringsyrkande och anförde i frågan om bolaget bedrivit värdepappersrörelse bl.a. följande. Med näringsverksamhet avses förvärvsverksamhet som bedrivs yrkesmässigt och självständigt. För aktiebolag är kravet rätt lågt ställt vad avser kriteriet förvärvsverksamhet. Kriteriet är uppfyllt i detta mål. Bolagets placeringar i aktier inleddes år 1991 och avslutades under år 1996. Verksamheten pågick således i sex år. En verksamhet som pågått i sex år kan inte bedömas som tillfällig utan måste anses varaktigt bedriven. Huruvida det kapital som avskilts för viss verksamhet härrör från något som kallas för överlikviditet saknar helt betydelse för bedömningen. Det avgörande är att bolaget avskilt kapital för viss verksamhet. Genom att avskilja visst kapital för verksamheten med marknadsnoterade svenska och utländska aktier och sluta ett avtal om förvaltningen med Alfred Berg har bolaget uttryckligen önskat uppnå högsta möjliga avkastning på avskilt kapital. Av utredningen i målet framgår att bolaget uppfyller kriterierna för yrkesmässigt bedriven verksamhet enligt tidigare avgöranden av Regeringsrätten.

Regeringsrätten (2003-06-16, Ragnemalm, Nordborg, Nilsson, Ersson, Dexe) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. Den grundläggande frågan i målet är om hanteringen av den del av bolagets likvida medel som placerats i marknadsnoterade svenska och utländska aktier haft en sådan omfattning och skett på ett sådant sätt att den varit yrkesmässig och bolaget därmed bedrivit värdepappersrörelse. I så fall skall vinsten beskattas med tillämpning av de bestämmelser som gäller för inkomst av näringsverksamhet i allmänhet, vilket har skett genom beslutet om eftertaxering. I annat fall skall beskattning ske med tillämpning av de bestämmelser som gäller för inkomst av kapital.

Av utredningen framgår bl.a. följande. Bolaget bedriver huvudsakligen tidningsrörelse. Sedan 1980-talet och fram till 1996 har bolaget haft en likviditetsreserv på genomsnittligt ca 20 milj. kr. Fram till år 1991 placerades denna likviditet hos bank eller i obligationer. Under sistnämnda år placerade

bolaget likviditeten i en aktieportfölj i syfte att öka avkastningen. Eftersom bolaget inte hade någon egen kompetens i fråga om förvaltning av aktier uppdrog man åt Alfred Berg att förvalta portföljen. Vid ingången av år 1994 fanns i den 25 aktieslag. Bolagets totala omsättning det året uppgick till drygt en miljard kr, varav 15,2 miljoner kr avsåg aktier. Antalet transaktioner med aktier har uppskattats till 150, varav 85 avsåg försäljningar. Vid 19 av försäljningarna såldes aktier som anskaffats under samma år. Övriga försäljningar avsåg poster och delposter anskaffade under år 1993 och i några fall under år 1992. Aktieportföljen avvecklades under åren 1995-1996, eftersom medlen då behövdes i tidningsrörelsen.

Regeringsrätten gör följande bedömning.

Det ingår som ett led i många företags verksamhet att bygga upp en viss likviditetsreserv, t.ex. för att möta konjunktursvängningar och framtida investeringsbehov. Av uppenbara skäl strävar varje företag, inom de ramar som krav på tillgänglighet och riskbegränsning ger, efter att få så hög avkastning som möjligt på sina likvida medel. Placering i aktier eller andra värdepapper kan då i vissa skeden vara mer attraktiv än t.ex. sedvanlig inlåning i bank. Periodvis kan det också finnas skäl för kortfristiga placeringar, vilket nödvändigtvis för med sig en förhållandevis hög omsättningshastighet.

Sett mot denna allmänna bakgrund bör det finnas ett ganska vitt utrymme för ett företag att placera vad som kan bedömas som en rimlig likviditetsreserv i aktier eller andra värdepapper och att aktivt förvalta dessa medel i syfte att få så god avkastning som möjligt, och detta utan att företaget för den skull skall anses bedriva värdepappersrörelse.

Att i generella termer närmare ange när sådan förvaltning övergår till att vara värdepappersrörelse låter sig inte göra. En bedömning får ske med utgångspunkt i förhållandena i det enskilda fallet. Faktorer som påverkar bedömningen är bl.a. förvaltningens omfattning i förhållande till företagets storlek och verksamhetsinriktning samt hur förvaltningen organiseras och genomförs.

Med utgångspunkt i vad som i detta mål framkommit om omfattningen, inriktningen och genomförandet av likviditetsförvaltningen kan denna verksamhet inte anses ha skett yrkesmässigt i den meningen att bolaget bedrivit värdepappersrörelse. Därmed finns inte heller någon grund för eftertaxering.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten undanröjer, med ändring av kammarrättens dom, den åsatta eftertaxeringen.

Föredraget 2003-05-28, föredragande Malmgren, målnummer 5185-2001

Sökord: Inkomst av näringsverksamhet; Inkomst av kapital

Litteratur: Rutberg m.fl., Beskattning av värdepapper, 2 u. 1997, s. 27 f.
